

Handläggare
Selma Ogden
018-726 02 21

Diarienummer
PBN 2020-002055

Planbeskrivning

Detaljplan för del av Österplan

Standardförfarande

Det här är ett förslag till detaljplan
SAMRÅDET pågår mellan 21 april och 2 juni 2021

INLEDNING

Sammanfattning av planförslaget

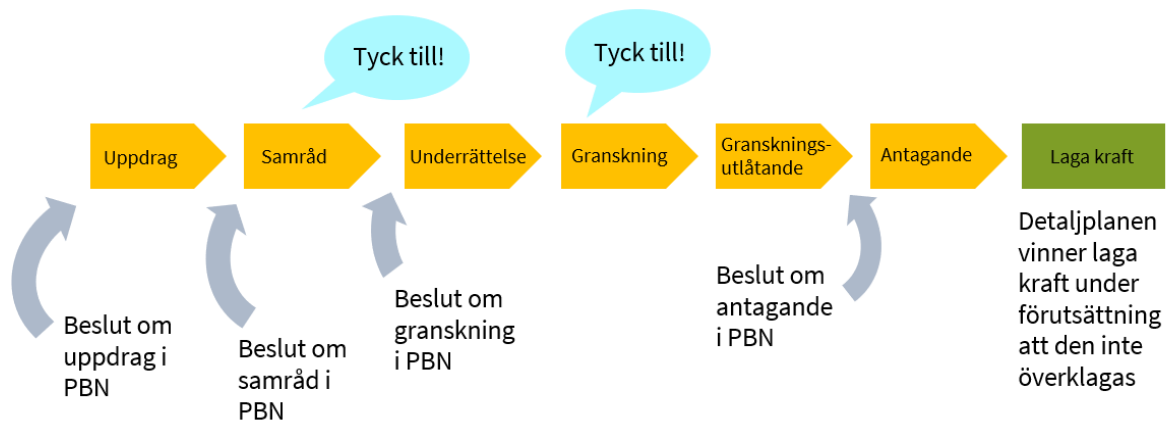
Planförslaget syftar till att möjliggöra en breddning av det befintliga spårområdet, för att kunna anlägga ett nytt vändspår. Det kommer att avlasta Uppsala Centralstation och öka kapaciteten på järnvägen. Vändspåret är sedan 2018 en del av Trafikverkets Järnvägsplan – Uppsala planskilda korsningar. För att ett nytt vändspår ska kunna fastställas i järnvägsplanen, måste järnvägsplanens markanvändning stämma överens med gällande detaljplan. Trafikverket önskar därför att den nuvarande markanvändningar park och gång-och cykelväg ersätts med markanvändningen Järnvägstrafik. Planområdet har formen som en långsmal kil och är uppdelat i tre delområden: Vaksalagatan–S:t Persgatan, S:t Persgatan–S:t Olofsgatan och S:t Olofsgatan–norra Österplan. Planläggningen innebär att pendeltågen kan lämna av resenärer vid Uppsala Centralstation och sedan åka till vändspåret för uppställning samt ändring av fordonsriktning.

Läsanvisningar

Plankartan är den handling som är juridiskt bindande och anger vad som till exempel ska vara allmän plats, kvartersmark eller hur bebyggelsen ska regleras. Plankartan ligger till grund för kommande bygglovsprövning.

Planbeskrivningens syfte är att beskriva områdets förutsättningar och de förändringar som planen innebär. Planbeskrivningen ska vara ett stöd för att kunna tolka plankartan.

Detaljplanen handläggs med standardförfarande enligt plan- och bygglagen (2010:900). Plan- och byggnadsnämnden beslutade om planuppdrag 2020-06-10.

HANDLINGAR

Samrådshandlingar

Planhandling

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning inklusive undersökning

Den läser
du nu!

Övriga handlingar

Planarbetet baseras på utredningar och handlingar som Trafikverkets tagit fram i samband med Järnvägsplanen – Uppsala planskilda korsningar. Aktuella handlingar och utredningar går även att hitta på Trafikverkets hemsida, *Dokument Uppsala planskilda korsningar*: <https://www.trafikverket.se/naradig/Uppsala/vi-bygger-och-forbattrar/Uppsala-planskilda-korsningar/Dokument/>.

- Gestaltungsprogram, Uppsala planskilda korsningar, TRV 2016/37467, 2021-01-14
- Plan- och miljöbeskrivning, Uppsala planskilda korsningar, TRV 2016/37467, 2021-01-14
- Rapport Bullerutredning, Uppsala planskilda korsningar, TRV 2016/37467, 2021-01-14
- Bullerkartor, Uppsala planskilda korsningar, TRV, 2021-01-14

Under planarbetet har dessutom följande handlingar upprättats:

- Fastighetsförteckning*
- Bilaga 1, PM 20-034-PM1, ombyggnadsförslag 2040, endast vändspår, Ekvivalent ljudnivå, 2021-02-10
- Bilaga 2, PM 20-034-PM1, ombyggnadsförslag 2040, endast vändspår, maximal ljudnivå motorvagnståg, 2021-02-10

Samrådshandlingarna finns tillgängliga i kommunens Kontaktcenter på Stationsgatan 12 samt på stadsbiblioteket. Samtliga handlingar finns att ta del av på Uppsala kommuns webbplats www.uppsala.se. Handlingar markerade med * finns inte på webbplatsen på grund av dataskyddsförordningen (GDPR).

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	2
Sammanfattning av planförslaget	2
Läsanvisningar	2
HANDLINGAR	3
Samrådshandlingar	3
Övriga handlingar	3
INNEHÅLLSFÖRTECKNING	4
TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN	5
Översiktsplan	5
Detaljplaner	5
Andra beslut	6
PLANENS INNEHÅLL	6
Planens syfte	6
Planens huvuddrag	6
Avgränsning	6
Planområdet	7
Stadsbyggnadsvision	8
Stadsbild	9
Bebyggelse och gestaltning	9
Kulturmiljö	12
Park och natur	14
Trafik och tillgänglighet	17
Mark och geoteknik	19
Vattenmiljö – grundvatten och dagvatten	20
Hälsa och säkerhet	20
Teknisk försörjning	22
Planbestämmelser	22
PLANENS GENOMFÖRANDE	22
Organisatoriska åtgärder	22
Fastighetsrättsliga åtgärder	23
Ekonomiska åtgärder	23
Tekniska åtgärder	23
PLANENS KONSEKVENSER	24
Strategisk miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kapitel	24
Miljöaspekter	24
PLANENS FÖRENLIGHET MED ÖVERSIKTSPLANEN OCH MILJÖBALKEN	26
Översiktsplanen	26
Miljöbalken	26
Medverkande	27

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan

Planområdet ligger inom innerstaden samt inom järnvägsreservat. Enligt översiktsplan är markanvändningen park och norra Österplan ska även provas för parkeringsplatser.

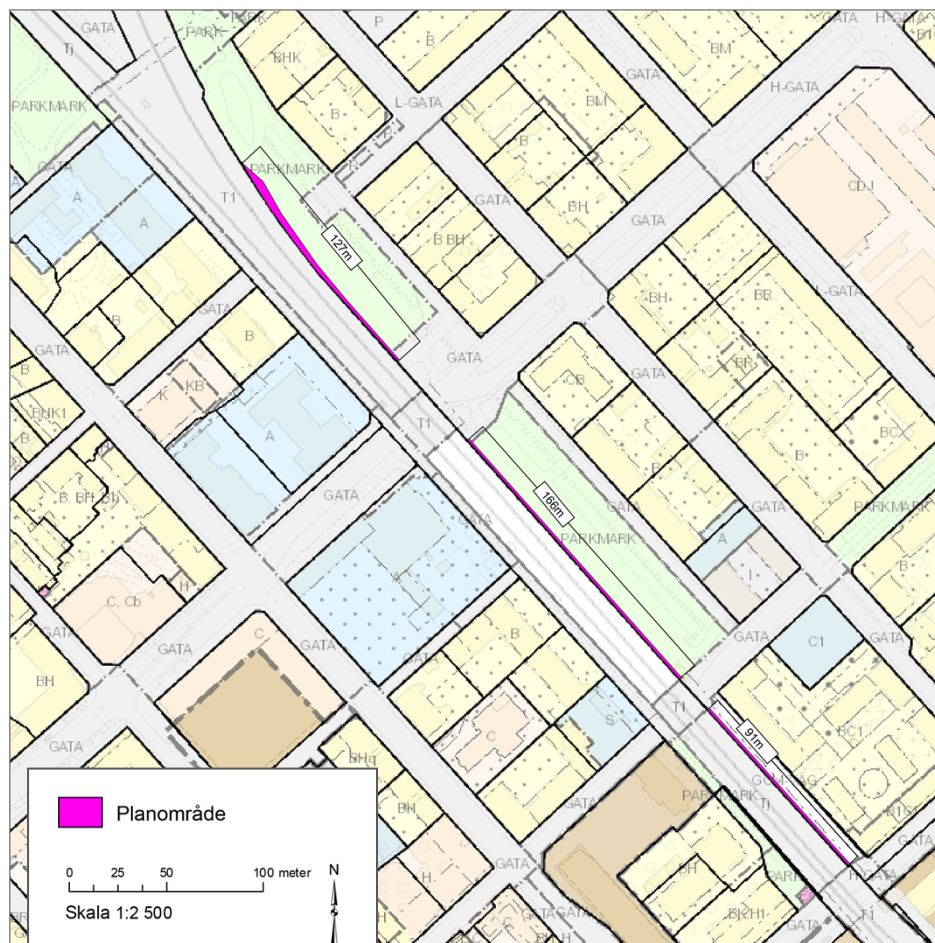
Detaljplaner

Detaljplanen ersätter delar av detaljplanerna – Pl 35 stadsplan för Trakten kring brandstationen upprättad 1946, aktnummer 0380-P2014/14 detaljplan för S:t Olofsgatans planskilda järnvägs korsning laga kraft 2014, aktnummer 038065 stadsplan för Trakten kring Järnbrogatan i Uppsala stad upprättad 1935 och aktnummer 0380-P2001/53 detaljplan för KV TOR upprättad 2000.

Enligt stadsplanen Pl 35 Trakten kring brandstationen och stadsplanen 0380–65 Trakten kring Järnbrogatan i Uppsala stad är marken som berörs av planförslaget planlagd som allmän plats för park. Dessa delar av stadsplanerna har inte använts som park utan som parkering sedan fler år tillbaka.

Detaljplanen 0380-P2014/14 detaljplan för S:t Olofsgatans planskilda järnvägs korsning är marken planlagd som gata, och för detaljplanen 0380-P2001/53 KV TOR är marken planlagd som gång- och cykelväg (GCM-VÄG).

Genomförandetiden har gått ut för samtliga detaljplaner.

Karta visar gällande planmosaik och planområde.

Andra beslut

Vändspåret är en del av Trafikverkets större Järnvägsplan för Uppsala planskilda korsningar. 2018 utfördes en funktionsutredning som redogjorde att det fanns ett behov av ett nytt vändspår för att klara av en ökad tågtrafik på sträckan Stockholm–Uppsala. För att anlägga ett nytt vändspår krävs att Järnvägsplanens planområde vidgats och mark tas i permanent markanspråk samt att dagens markanvändning ändras till T₁ – Järnvägstrafik. Detaljplanen bedömdes inte medföra en betydande miljöpåverkan.

Planområdet för vändspåret är inkluderat i avgränsningen för miljöbeskrivningen för Järnvägsplanen – Uppsala planskilda korsningar.

PLANENS INNEHÅLL

Planens syfte

Syftet med planläggningen är att möjliggöra ett nytt vändspår öster om det befintliga spårområdet mellan Vaksalagatan och norra Österplan. Delar av den nuvarande markanvändningen park inom norra och södra Österplans planområde samt gång- och cykelpassagen mellan Vaksalagatan och S:t Persgatan kommer att ersättas med markanvändningen T₁ – Järnvägstrafik. Målet med planläggningen är att avlasta Uppsala Centralstation och öka kapaciteten.

Planens huvuddrag

2018 kompletterade Trafikverket Järnvägsplanen – Uppsala planskilda korsningar med ett vändspår. Idag rymmer inte vändspår inom det befintliga järnvägsområdet och Trafikverket vill därför bredda spårområdets östra sida. Planområdet beräknas börja strax norr om Vaksalagatan och sluta vid norra Österplan. Breddningen kommer att ske öster om det befintliga järnvägsområdet och delas upp i tre olika områden: Vaksalagatan – S:t Persgatan, S:t Persgatan – S:t Olofsgatan och S:t Olofsgatan – norra Österplan. Järnvägsspåren för vändspåret kommer till största delen att ligga inom det redan befintliga järnvägsområdet, det är den tillhörande banvallen som hamnar inom det nya planområdet.

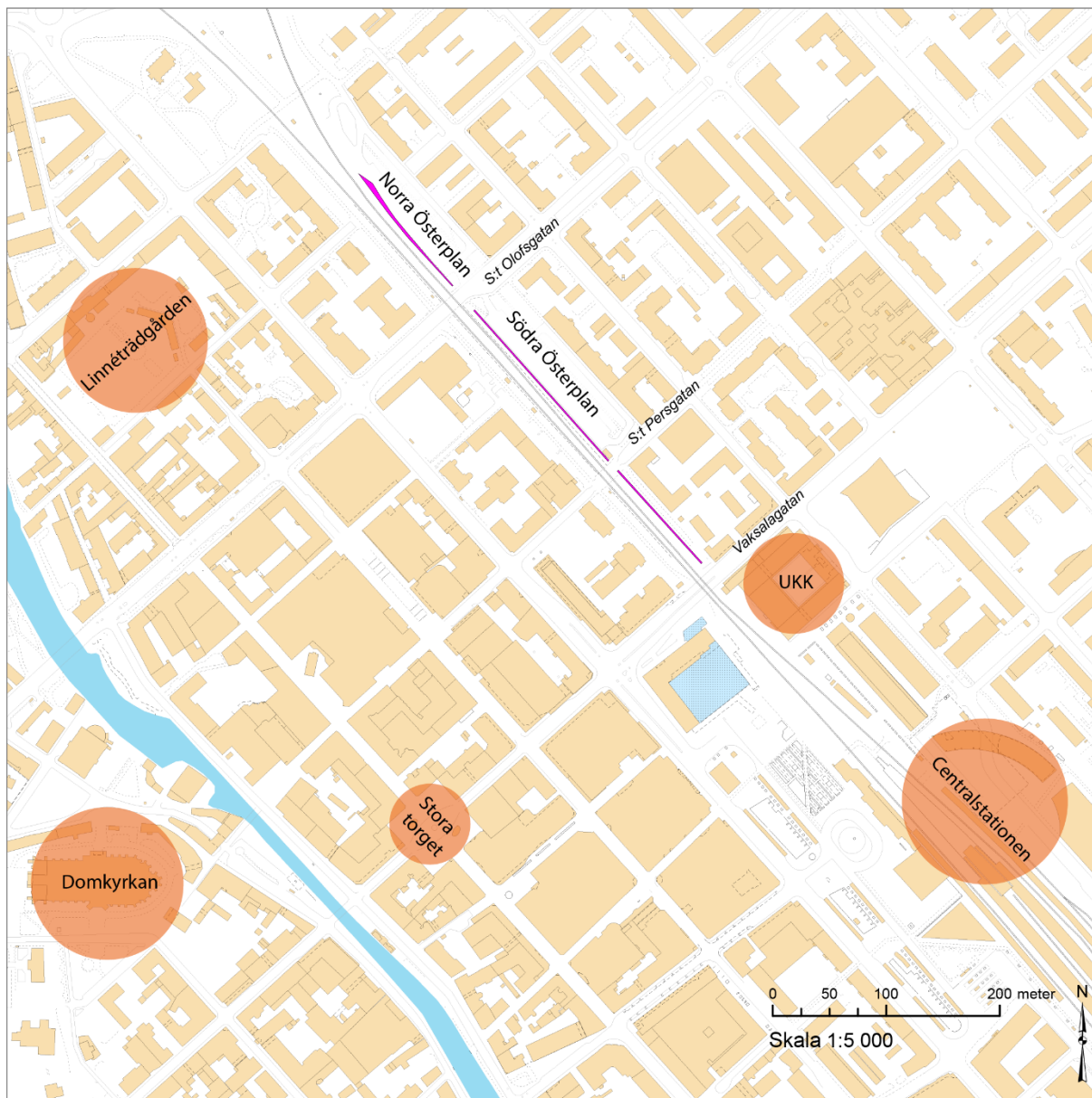
Avgränsning

Planbeskrivningen kommer enbart att utgå från planområdet för vändspåret. Konsekvenser som är till följd av Uppsala planskilda korsningar kommer inte att beskrivas.

Planområdet

Geografiskt läge och areal

Planområdet börjar 300 meter norr om Uppsala Centralstation och omfattar fastigheterna Dragarbrunn 32:1 och Kvarngärdet 1:7. Detaljplanen kommer att vara omkring 450 kvadratmeter, med en breddning på 1–4 meter och en sammanlagd längd på 385 meter.

Kartan visar planområdet som är markerat med lila geografiska förhållande till Uppsala stad.

Allmän områdesbeskrivning

Inom och angränsande till planområdet finns en stor variation av funktioner. På västra sidan av Österplan finns äldre bebyggelse där flera av byggnaderna är utpekade som bebyggelse med högt kulturhistoriskt värde. En trädallé ligger i mitten av Österplan och följer parkens nordsydliga riktning. Allén består av större äldre träd och är ett populärt promenadstråk som går längs östra sidan om det befintliga järnvägsområdet. Marken mellan trädallén och järnvägsområdet nyttjas som parkeringsplats.

Strax norr om Österplan ligger ett gång- och cykelstråk som är en del av Uppsala kommuns huvudcykelnät. Promenadstråket längs Österplan liksom den parallella bilvägen används idag även som cykelväg. De förbinder det nordliga huvudcykelnätet med den tillfälliga bron över Vaksalagatan till Uppsala Centralstationen.

Kartan visar planområdet i lila förhållande till Uppsala Centralstation, cykelnätet och Österplan parkområde.

Stadsbyggnadsvision

Detaljplanen kommer inte att medföra några större förändringar på stadsbilden då mark som föreslås planläggas till järnväg till största del används som parkering. Markanspråket kommer att vara litet då befintligt järnvägsområde endast behöver breddas en meter mellan Vaksalagatan och S:t Olofsgatan och en till fyra meter mellan S:t Olofsgatan och norra Österplan.

Stadsbild

Idag utgörs stadsbilden längs med den östra sidan av spårområdet av två parkeringsytor med plats för omkring 200 bilar, ett avlångt parkstråk, stadsgator samt gång- och cykelvägar. Ett stängsel skärmar av spårområdet från parkeringen. Längs med stängslet går en smal remsa med högt gräs som växter vidare upp på banvallen. På den östra sidan av spårområdet mellan Vaksalagatan och norra Österplan finns större trädalléer samt större enskilda äldre träd. Den äldre bebyggelsen ligger 12 till 40 meter från närmsta järnvägsspår och byggnaderna är placerade i linje med järnvägen. Marken längs med spåret är relativt plant men förekommer en liten höjdskillnad där marken vid norra Österplan är drygt en meter högre än i söder.

Vy mot norr, gång- och cykelväg mellan Vaksalagatan och S:t Persgatan.

Vy mot söder, parkering mellan S:t Olofs-gatan och S:t Persgatan.

Vy mot norr, parkering mellan S:t Olofs-gatan och Norra Österplan.

Vy över spårområdet från norra Österplans parkering.

Bebyggelse och gestaltning

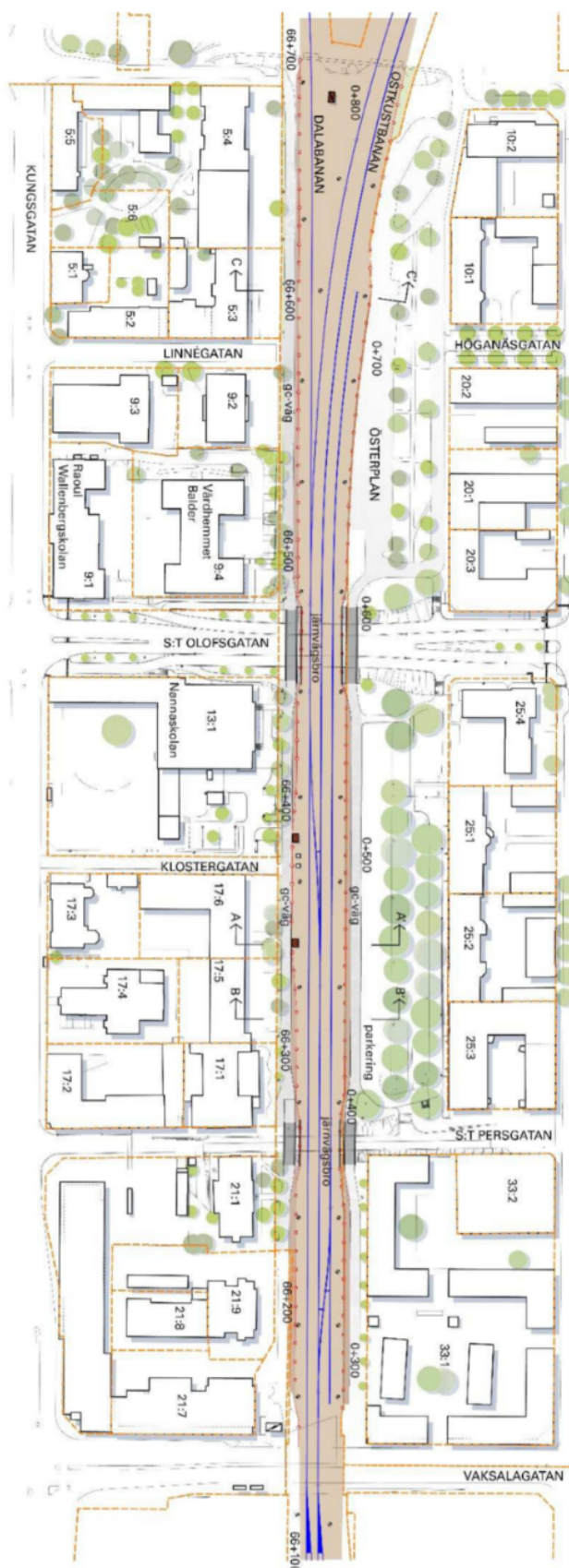
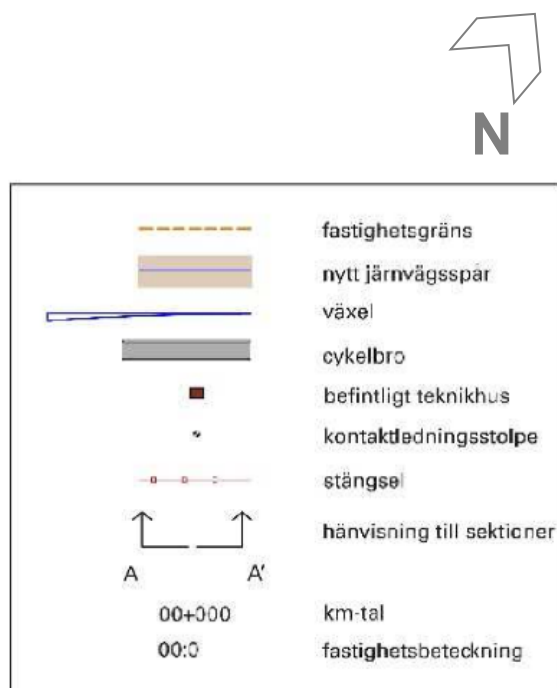
Förutsättningar

Järnvägsspåret för vändspåret kommer att rymmas inom det redan befintliga spårområdet medan delar av banvallen kommer att ligga inom den nya detaljplanen. I och med att större delen av spåranläggningen ryms inom det befintliga järnvägsområdet, behöver endast en liten yta planläggas för järnvägsändamål.

Förändringar

Det nya planområdet kommer att ligga som en långsmal kil längs med det befintliga järnvägsområdets östra sida. Det innebär en östlig breddning av spårområdet, huvudsakligen över den parkmark som idag nyttjas för bilparkering. Längst i norr, vid norra Österplan, kommer ett tiotal parkeringsplatser att försvinna. Detaljplanen medför att enstaka träd behöva flyttas eller tas bort.

Hela banvallen kommer att höjas som en konsekvens av Järnvägsplanen – Uppsala planskilda korsningar. Marken vid S:t Persgatan kommer att bli 80 cm högre än idag och marken vid S:t Olofsgatan 40 cm högre än idag. Vändspåret kommer att ligga i nivå med övriga järnvägsspår, vilket innebär en markhöjning även inom planområdet. De utredningar som har tagits fram som underlag för järnvägsplanen visar att höjningen inte är så stor att viktiga siktstråk bryts tvärs över järnvägen. Siktstråken blir dock aningen beskurna, detta gäller framförallt vid S:t Persgatan. I samband med breddningen för spårområdet förutsätts dagens sly och ogräs ersättas av mer ordnad grusyta, i alla fall under de första åren efter färdigställande. Järnvägens utrustning (till exempel vissa kontaktledningsstolpar) kommer också delvis att ersättas.

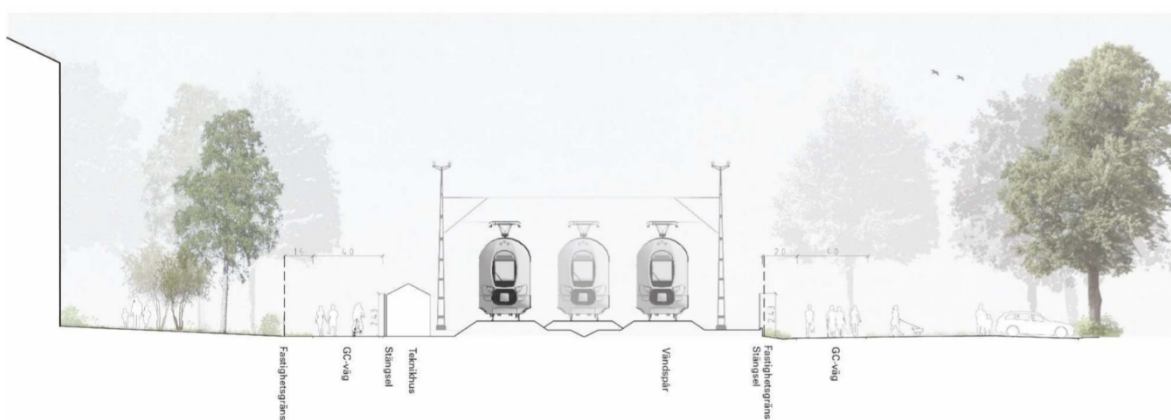

Illustrationsplan från järnvägsplanens gestaltningsprogram som visar järnvägsanläggningen med tillhörande vändspår längs den östra sidan och placering av stängsel.

Sektion A–A (befintlig situation), sektioner från järnvägsplanens gestaltningsprogram

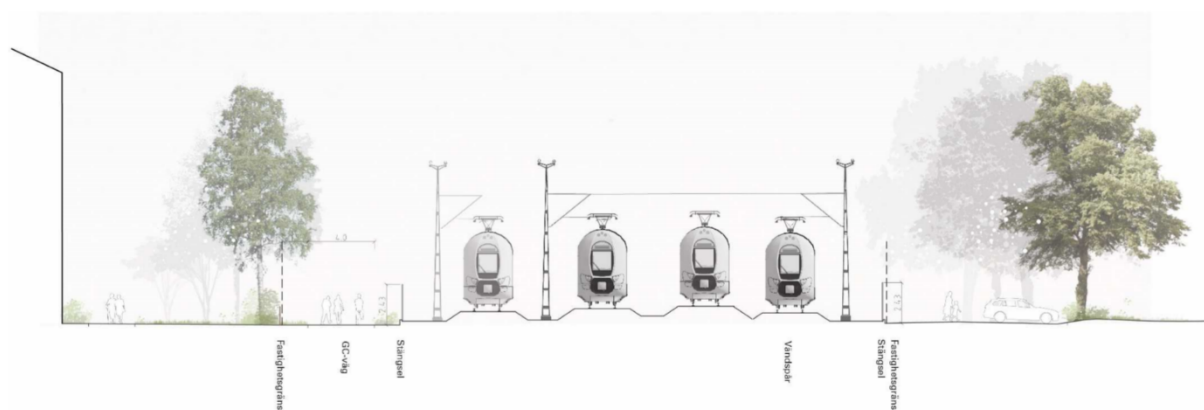
Sektion A–A

Sektion B–B

Sektion C–C

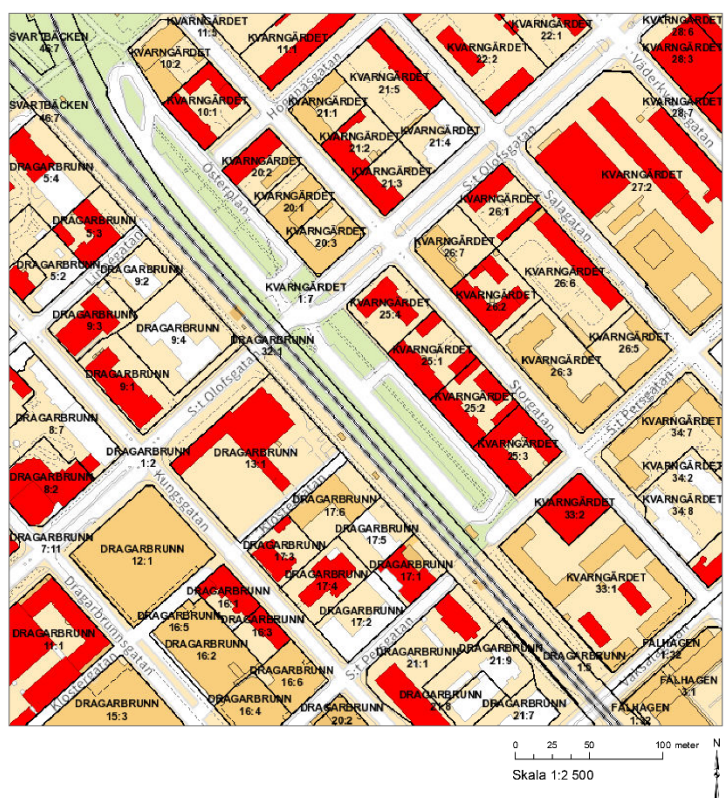
Kulturmiljö

Förutsättningar

Planområdet ligger inom område av riksintresse för kulturmiljön område C40A Uppsala stad Uttrycket för riksintresset i den här delen av staden kan kopplas till *”Bebyggelse-, kommunikations- och stadsplanestruktur som visar på stadens uppkomst och utveckling från medeltid till 1900-talet.”*

Flera av byggnaderna längs den östra sidan av spårområdet mellan Vaksalagatan och norra delen av Österplan har höga kulturhistoriska värden och kategoriserade som kommunal kulturmiljö. Byggnader som är utpekade som kulturhistoriska är fastigheterna Kvarngärdet: 10:1, 20:2, 25:4, 25:1, 25:2, 25:3 och 33:1. Ögonkontakten mellan byggnaderna och planområdet är begränsat på grund av att avståndet mellan är 40 meter och blockeras av större träd och häckar. Längs passagen mellan Vaksalagatan och S:t Persgatan är avståndet 10 meter.

Syftet med detaljplanen berör även indirekt riksintresse för infrastruktur/tågtrafik eftersom det angränsande tågområdet är delar av Ostkustbanan och Dalabanan

Kulturhistorisk bedömning byggnader

- ☐ Ej bedömd
- ☒ Okänt
- ☒ Utpekad

Karta över närliggande bebyggelse längs med järnvägsområdet med kulturhistoriskt värde.

Kvarngärdet 10:1.

Kvarngärdet 25:2.

Kvarngärdet 20:2.

Kvarngärdet 25:3.

Kvarngärdet 25:4.

Kvarngärdet 33:1.

Kvarngärdet 25:1.

Park och natur

Förutsättningar

Trafikverket har utfört två naturvärdesinventeringar, en från 2016 och en kompletterande från 2020 med fokus på norra Österplan, samt en trädbesiktning från 2018 av VIÖS AB. Utredningarna har tagits fram i samband med Uppsala planskilda korsningar.

Naturvärdesinventeringarna och trädinventeringens syfte har varit att redovisa och värdera viktiga geografiska områden med betydelse för biologis mångfald samt ge rekommendationer för att minimera risken att negativa konsekvenser uppstår.

Karta över inventeringsområde (Naturvärdesanalys Uppsala planskilda korsningar).

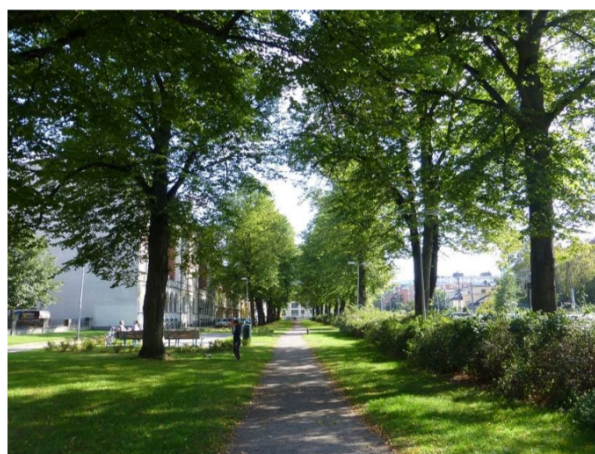
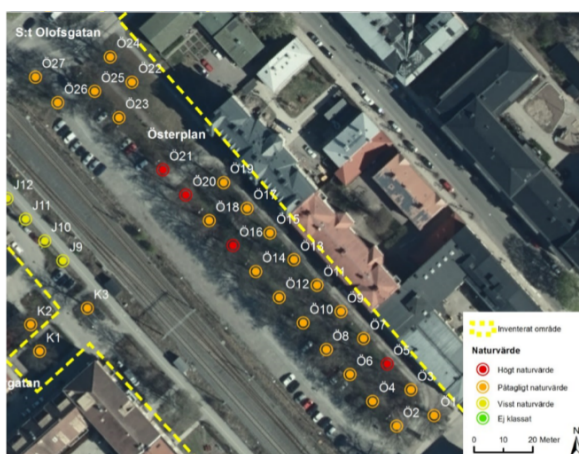
Planområdet omfattar inte något områdesskydd som naturreservat, Natura 2000, biotopskydd. Inom inventeringsområdet finns sex skyddsvärda träd med höga naturvärden och 35 skyddsvärda träd med påtagligt naturvärde. Fyra alléer kommer att beröras i olika omfattning av järnvägsplanen, var av en allé kommer att flyttas på grund av breddningen för vändspåret. Samtliga alléer (ensidiga och tvåsidiga) omfattas av biotopskydd enligt förordningen (1998:1252) om områdesskydd (Miljöbalken) och för åtgärd i dessa krävs dispens från Länsstyrelsen.

Södra och norra Österplan

Mellan trädallén och planområdet ligger en parkeringsplats längs med järnvägen. Den öppna grus- och asfaltytan används idag som parkeringsplats av Uppsala parkering AB och innehåller både vanlig parkering och el-parkering. Mellan parkeringen och den större trädallén står en rad snöbärsbuskar. Allén som består av lind och lönn samt ett fåtal björkar bedöms ha stor betydelse för spridning av arter eftersom den länkar samman parken på Österplan med grönområden i norr. Flera av lindarna är stora gamla träd med håligheter och är kategoriserade som viktiga spridningskällor. Lindarna fungerar även som en refug för rödlistade arter och har stor betydelse för upplevelsevärdena i området. Mellan träden finns en gräsmatta och en grusad gång-och cykelväg. På gräsmattan växer främst triviala arter av gräs samt maskros, rölleka och groblad.

Karta från kompletterande naturvärdesinventering från 2020, visar skyddsvärda träd norra Österplan.

Karta från naturvärdesinventering från 2016, visar skyddsvärda träd södra Österplan.

Gång- och cykelväg mellan S:t Persgatan och Vaksalagatan

Mellan S:t Persgatan och Vaksalagatan finns en gång- och cykelväg. Den västra sidan om cykelvägen omges av 18 relativt nyplanterade aplar som bildar en ensidig allé. Naturvärdesinventering från 2016 visar att träden inte har något högre naturvärde.

Karta från naturvärdesinventering från 2016, visar skyddsvärda träd del av södra Österplan och del av gångväg mellan Vaksalagatan och S:t Persgatan.

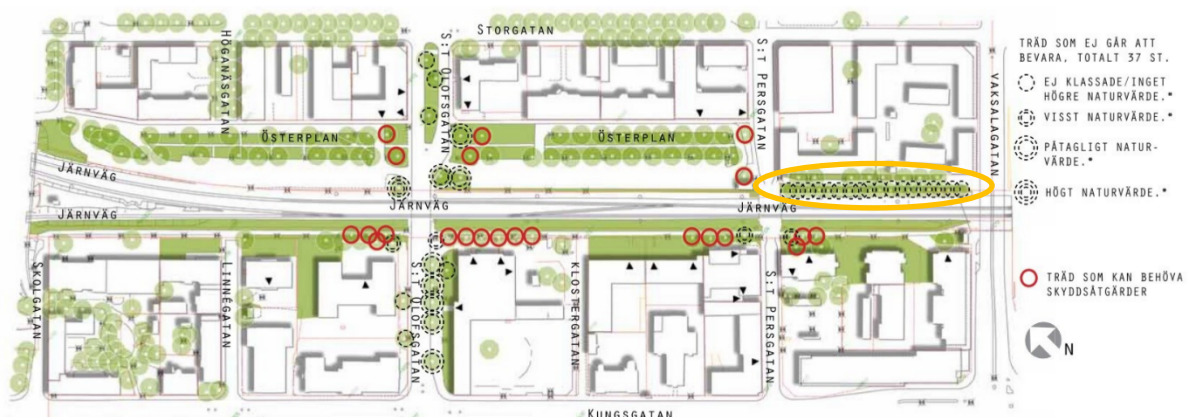

Foto av gångväg mellan Vaksalagatan och S:t Persgatan.

Förändringar

Apelallén bestående av 18 träd kommer att försvinna i samband med att spårområdet behöver breddas till följd av breddningen av spårområdet, för den nya detaljplanen. Träden som förvinns ligger längs med gång- och cykelvägen mellan S:t Persgatan och Vaksalagatan. Träden kommer ersätta och planteras i en rad på annan plats, i Lagerlöfsparken, norr om Von Bahrskas häcken. Vid Österplan kommer ingreppen att vara marginella, vilket inte bedöms medföra någon betydande fragmentering eller betydande minskning av spridningsvägar i området.

Övriga träd kommer att försvinna som en konsekvens av Järnvägsplanen – Uppsala planskilda korsningar.

Karta från Naturvärdesanalys Uppsala planskilda korsningar. Träd som kommer att påverkas av detaljplanen är markerade med orange cirkel.

Trafik och tillgänglighet

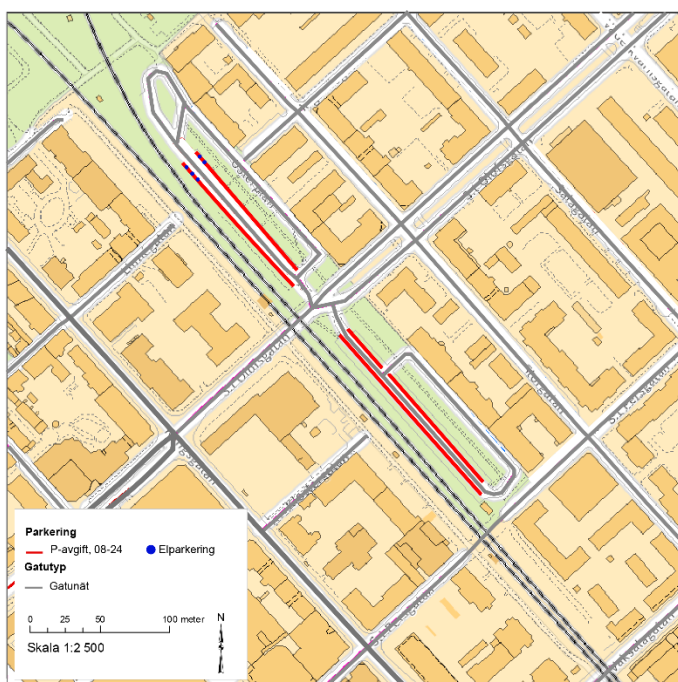
Förutsättningar

Gatunät och parkering

Plankorsningen S:t Persgatan tillåter endast gång- och cykeltrafik att passera spårområdet och plankorsningen S:t Olofsgatan tillåter fordonstrafik och gång- och cykeltrafik.

Planområdets två nordligas delområden ligger längs med två större parkeringsytor på Österplan. Uppsala parkering AB har sedan flera år tillbaka ansvarat för parkeringsplatserna som idag används av boenden och besökare. Parkeringsytorna rymmer omkring 200 bilar. Längst norrut på norra Österplans parkering finns fem el-parkeringsstolpar med kapacitet att ladda tio elbilar. Båda parkeringarna nås från S:t Olofsgatan.

Norr om Höganäsgatan finns ett vändområde för bilar med fem stora gamla träd på en gräsyta i mitten. Vägen som går runt har en bredd på sex-åtta meter och är en viktig vändyta för bland annat hämtfordon för avfall.

Karta över norra och södra Österplan parkeringssituation. Fotografi på el-parkering inom norra Österplan.

Gång- och cykeltrafik

På den östra sidan om planområdet går en allmän gång- och cykelvägen genom norra och södra Österplan och vidare fram till Vaksalagatan över en provisorisk bro mot Uppsala Centralstation. Den provisoriska gång- och cykelbron kom till som en tillfällig lösning under ombyggnaden av Stadshuset och kommer att ersättas av en permanent vid utbygganden av spårområdet.

Gång- och cykelvägen korsas av cykelvägarna som går längs med S:t Olofsgatan och S:t Persgatan som är viktiga huvudcykelvägar in mot Uppsala centrum.

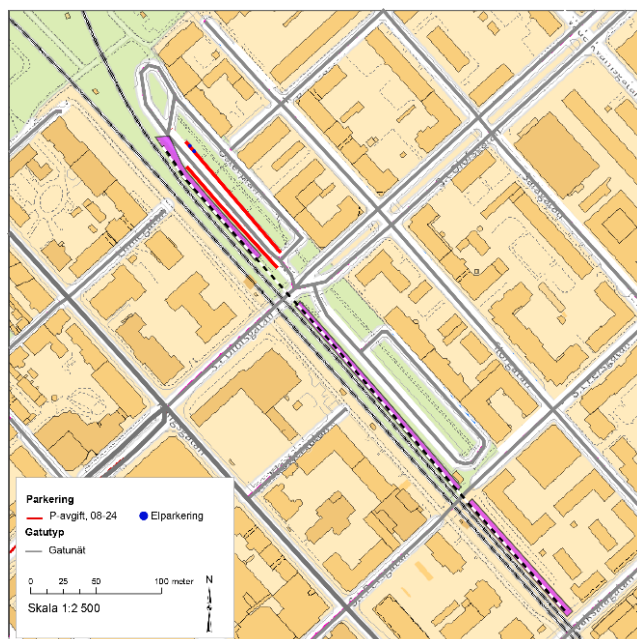
Karta över gång- och cykelvägar inom. Fotografi gångväg mellan trädallé genom Österplan.

Förändringar

Gatunät och parkering

Detaljplanen kommer inte att påverka utformningen av S:t Persgatan eller S:t Olofsgatan. Parkeringsplatserna vid Österplan kommer att påverkas då en remsa med en bredd på en till fyra meter öster om befintligt järnvägsområde kommer att göras om till järnväg. De borttagna parkeringsplatserna är till följd av järnvägsprojektet Uppsala planskilda korsningar.

Norr om Österplan ligger en vändslinga. Vändslingan kommer inte att påverkas då planområdet ligger strax söder om området. Däremot kommer detaljplanen att skapa en smalare passage för fordon att ta sig in på området som idag används som parkering.

Karta visar planområdet med vägnät- och parkerings-situation efter ombyggnaden av spårområdet.

Gång- och cykeltrafik

Gång- och cykelvägens nuvarande bredd behålls men trädraden tas bort för att ge plats till den nya banvallen.

Karta visar planområdet med cykelnät efter ombyggnaden av spårområdet.

Mark och geoteknik

Förutsättningar

I hydrogeologi utredningen från 2016 som tagits fram i samband med den tidigare planläggning av Uppsala planskilda korsningar, redovisas de geotekniska borrhningar som har gjorts inom och utanför planområdet. Markunderlaget består av lera som överlagras av cirka 0,5–1,5 meter fyllning. Leran i området är relativt omfattande och består av ett cirka 10–15 meter lager lera eller siltig lera (tjockare lerlager vid S:t Persgatan än vid S:t Olofsgatan). De geotekniska borrhningarna visar på ett relativt enhetligt lermaterial. Sand- och siltskikt finns i leran vid S:t Persgatan.

Under leran, på ett djup av cirka 15 meter finns ett mer genomsläppligt material. Ingen geoteknisk provtagning är utförd av jordlagret som följer under leran, men att döma av geotekniska sonderingar och av kapaciteten hos jordborrade brunnar inom området är det rimligt att anta att jorden består av friktionsjord i form av isälvsmaterial. Övre delen av lagret under leran bedöms huvudsakligen bestå av silt- och sandfraktioner och den undre delen av sand, grus och sten. Längs Vaksalagatan bedöms åsens utbredning österut sträcka sig ungefär fram till järnvägen, där friktionsmaterialet under leran övergår till morän (SGI 1991). Varvig lera finns i djupare lager. Sulfidhaltig lera förekommer.

En stor del av bebyggelsen på östra sidan av planområdet består av äldre bebyggelse med högt kulturhistoriskt värde. En grundläggningsinventering över grundläggning för den närliggande bebyggelsen har gjorts. Inventeringen visar att alla byggnader utom tre står på en grund av betong-, stålror- eller träpålar. Två byggnader har grundläggning på lera och den tredje byggnadens grundläggning är okänd.

Det långsmala planområdet är mycket flackt och varierar mellan +7,2 meter strax norr om Vaksalagat till +7,9 meter längst i norr. Spårområdet väster om planområdet har en markhöjd på +7,2 meter i söder och + 8,8 meter i norr.

Förändringar

Genomförandet av Uppsala planskilda korsningar medför att banvallen vid S:t Persgatan kommer att bli 80 cm högre än idag och cirka 40 cm högre vid S:t Olofsgatan. Vändspåret kommer att anläggas på samma markhöjd som resterande järnvägsspår.

Vattenmiljö – grundvatten och dagvatten

Förutsättningar

Planområdet ligger längs den östra kanten av grundgrundvattenförekomst, Uppsalaåsen och väster om planområdet rinner Fyrisån.

Grundvatten

I de mätningar av grundvatten som utförs i samband med en hydrogeologisk fältundersökning (2016) låg grundvattennivån 3–5 meter under markytan. Fältmätningar i ytliga grundvattenrör visar att vatten inte finns varaktigt i fyllningen, utan påträffas ibland i övre delen av leran. Nivån för detta ytliga grundvatten varierar över året på grund av skillnader i nederbörd, snösmältning och avdunstning.

Närliggande byggnader

Öster om planområdet finns byggnader med ytlig grundläggning på lera, byggnader på träpålar och byggnader på betong- eller stålplåtar. Byggnader med ytlig grundläggning kan påverkas av sättningar till följd av porttryckssänkning i marken (d.v.s. sänkning av vattnets hydrostatiska tryck).

Förändringar

Schaktningen för vändspåret kommer enbart att vara ytliga och kommer varken att påverka grundvattennivån eller närliggande byggnader. Det innebär att det inte kommer att behövas någon sänkning eller bortledning av grundvatten.

Hälsa och säkerhet

Farligt gods

I riskutredningen för Uppsala planskilda korsningar kommer inget farligt gods att förekomma, endast persontåg att vända och stå på vändspåret.

Buller

Akustikverkstan har genom Sweco Rail fått i uppdrag att genomföra bullerutredning med framtagning av skyddsåtgärder. Bullerberäkningar har utförts inom järnvägsplanen för Uppsala planskilda korsningar (Rapport Bullerutredning – Uppsala planskilda korsningar) med tillägg av planområdet för vändspåret. Riktvärdena som Trafikverket har utgått ifrån för buller och vibrationer för väg- och spår- väg är 60 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus för bostäder, skolor och undervisningslokaler. För uteplatser och skolgårdar som är belägna på bostads- eller skolgårdar är ekvivalent ljudnivå 55 dBA. Maximal ljudnivå för uteplatser och skolgårdar är 70 dBA. Den ekvivalenta ljudnivån för inomhusmiljön i bostäder, vårdlokaler, skolor och undervisningslokaler är 30 dBA och maximal ljudnivå inomhus 45 dBA. Maximal vibrationsnivå är satt till 0,4 mm/s² i bostäder och vårdlokaler.

Resultaten visar att bullernivåer från vändspåret är högst vid fastigheten Fålhagen 33:1 B5. Den högsta ekvivalenta ljudnivån på fasaden är 55 dBA, vilket är tydligt under riktvärdet för ekvivalent ljudnivå utomhus på 60 dBA. Vid övriga bullerberörda byggnader ligger ekvivalent ljudnivå under 45 dBA. Maximal ljudnivå utomhus på uteplats överskrider inte riktvärdet 70 dBA för någon av de bullerberörda byggnaderna.

Beräkningsresultaten redovisas i bifogade bullerkartor för ekvivalent och maximal ljudnivå.

Vibrationer

Järnvägstrafiken på vändspåret kommer att vara begränsad till endast passagerartåg som antingen kommer att gå i låga hastigheter eller stå still. Därmed kommer vändspåret inte att ge upphov till komfortvibrationer över riktvärdet 0,4 mm/s.

Vibrationsdämpande åtgärder kommer att genomföras i intilliggande järnvägsspår genom att förankra banvallen till djupare jordlager eller berg, som i sin tur även kommer att minska de redan låga vibrationerna som utgörs från tågtrafik på vändspåret.

Markföroreningar

De hydrogeologiska fältundersökningarna som har genomförts vid S:t Olofsgatan och S:t Persgatan visar att inga analyserade halter i jorden överskrider Naturvårdsverkets generella riktvärden för MKM (mindre känslig markanvändning). Schaktningen för vändspåret kommer enbart att vara ytliga och kommer inte att påverkas av eller påverka djupare lerlager.

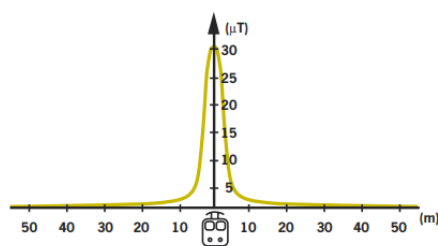
Luft

Luftkvaliteten inom och runt planområdet har idag inga farliga halter av koldioxid och partiklar. Förhoppningar finns att breddningen av spårområdet och övrig utveckling av järnvägstrafik kommer kunna ha en positiv påverkan på luftkvaliteten inom närområdet och centrala Uppsala, då fler resenärer väljer att åka kollektivt.

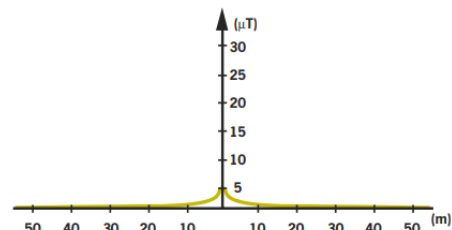
Miljökvalitetsnormerna (MKN) för luft överskrids inte.

Elektromagnetiskt fält

Elektromagnetiska fält delas in i två typer av fält: elektriska och magnetiska fält. Negativa hälsoeffekter gäller främst magnetiska fält. Kontaktledningar vid järnvägen genererar elektriska fält medan magnetiska fält endast förekommer när tåg passerar. Fälten är starkast närmast källan men avtar snabbt i takt med att avståndet ökar. Internationella strålskyddskommissionen, ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection), har publicerat en översikt om kunskapsläget vad gäller hälsoeffekter av magnetfält som visar att det inte finns något entydigt samband mellan exponering av svaga, lågfrekventa magnetfält och någon kronisk sjukdom.

Magnetfältets styrka på olika avstånd från järnvägen när tåget passerar. Strömstyrkan är 200 A och frekvensen 16,7 Hz.
Det tillfälligt högre magnetfältet varar i ett par minuter.

Magnetfältets styrka på olika avstånd från järnvägen när tåget är långt borta (mer än 2,5 kilometer bort). Strömstyrkan är 200 A och frekvensen 16,7 Hz.

Översvämningar

Projektområdet ligger inom Fyrisåns avrinningsområde inklusive översvämningssområde vid 50-årsflöde, 100-årsflöde och beräknat högsta flöde (Länsstyrelsen 2015). I riskutredningen för Uppsala planskilda korsningar visar att sannolikheten för att en översvämning ska inträffa precis under byggtiden är mycket liten.

Teknisk försörjning

Ledningar

Viktiga VA- och fjärrvärmeledningar finns inom och intill planområdet. Ett ledningsreservat kommer att läggas på de ytor i detaljplanen som innehåller viktiga allmänna ledningar. Schaktningen för anläggning av vändspåret inom planområdet kommer främst att vara för uppbyggnad av banvallen. Schaktningen kommer endast att påverka det mest ytliga lagret av markunderlaget och kommer inte att påverka underliggande ledningar.

Planbestämmelser

Användning av mark och vatten

Kvartersmark

T₁	<i>Järnväg</i> Markanvändningen järnväg för kvartersmark möjliggör anläggning av järnvägsspår och tillhörande banvall samt vägreservat.
----------------------	--

Administrativa bestämmelser

u₁	<i>Markreservat för allmännyttiga underjordiska ledningar, kvartersmark</i> Det finns viktiga allmänna VA-ledningar och fjärrvärmeledningar inom planområdet, som även i framtiden måste korsa järnvägen. Ett reservat för allmänna underjordiska ledningar ingår i detaljplanen (u).
----------------------	--

PLANENS GENOMFÖRANDE

Organisatoriska åtgärder

Tidplan

Planen bedrivs med målsättningen att detaljplanen ska bli antagen av plan- och byggnadsnämnden under det tredje kvartalet 2021. Under förutsättning att planen inte blir överklagad vinner detaljplanen laga kraft tre veckor antagande.

Detaljplanen bedöms behöva antas i god tid innan byggskedet för att ligga i fas med Järnvägsplanen – Uppsala planskilda korsningar. Om detaljplan inte antas enligt tidplan kan det orsaka förseningar i järnvägsplanen.

Planarbetet genomförs med följande tidplan:

Samråd	Andra kvartalet 2021
Granskning	Tredje kvartalet 2021
Antagande	Fjärde kvartalet 2021
Byggstart	Första kvartalet 2024

Genomförandetid

Planens genomförandetid är 5 år från det datum planen vinner laga kraft.

Ansvarsfördelning

Trafikverket har ansvaret för utbyggnad av kvartersmark. Uppsala kommunen ansvarar för framtagande av detaljplaner.

Planavtal

Kommunen och exploatörerna har tecknat ett planavtal där det framgår att exploatörerna betalar för framtagandet av detaljplanen enligt fastställd taxa.

Genomförandeavtal

Ett genomförandeavtal ska upprättas mellan kommunen och Trafikverket innan planen antas av kommunen. Avtalet reglerar bland annat genomförandet av allmänna platser längs det nya vändspåret samt kostnader.

Köpeavtal

Kommunen ska teckna ett köpeavtal med Trafikverket. Avtalet ska reglera överlåtelse av mark samt villkor kopplat till detta.

Fastighetsrättsliga åtgärder

Detaljplanen utgör underlag för de fastighetsrättsliga åtgärder som är en förutsättning för planens genomförande. Fastighetsbildning inom kvartersmark sker på initiativ av fastighetsägaren.

Markägförhållanden

Kvarngärdet 1:7 ägs av Uppsala kommun och Dragarbrunn 32:1 ägs av Trafikverket.

Konsekvenser för fastigheter inom planområdet

Del av fastigheten Kvarngärdet 1:7 som idag är planlagt som allmän plats, parkmark, övergår till att bli kvartersmark, järnvägstrafik.

Ekonomiska åtgärder

Planekonomi

Planen bedöms vara ekonomiskt genomförbar.

Ledningar

Kostnaderna för flytt av ledningar regleras av separat avtal mellan fastighetsägare och ledningsägare.

Tekniska åtgärder

Utredningar inför bygglovsprövning

Trafikverket har bekostat de utredningar som är nödvändiga för bygglovsprövningen. Till exempel naturvärdesinventering, bullerutredning och riskanalys.

Byggskedet

En riskanalys som omfattar besiktning av grannfastigheterna bör göras innan byggstart. Den bekostas av exploatören. Om riskanalysen påvisar risk för vibrationsstörningar ligger det i exploatörens eget intresse att vidta åtgärder mot byggrelaterade skador.

Ledningar och elstolpar

Kända ledningsägare (ledningskoll, februari 2021) är:

- Uppsala vatten och avfall AB (vatten, spillvatten och dagvatten)
- Vattenfall (fjärrvärme)
- Uppsala parkering AB (elstolpar)
- Lightbureau (belysningsledningar)

Exploatören ska kontakta de berörda ledningsägarna i god tid. Utsättning av befintliga kablar ska begäras innan arbetena sätts igång. Befintliga anläggningar måste hållas tillgängliga för berörda ledningsägare under byggtiden. Kostnaderna för flytt av ledningar och elstolpar regleras av separat avtal mellan fastighetsägare och ledningsägare.

PLANENS KONSEKVENSER

Strategisk miljöbedömning enligt miljöbalken 6 kapitel

När kommunen upprättar eller ändrar en detaljplan ska kommunen bedöma om detaljplanens genomförande kan antas medföra risk för betydande miljöpåverkan. För att avgöra detta görs en undersökning (6 kap. 6§ miljöbalken). I undersökningen identifieras de omständigheter som talar för eller emot en betydande miljöpåverkan med utgångspunkt i miljöbedömningsförfordningen 5§ (2017:966).

Planen möjliggör en breddning av det redan befintliga spårområdet och anläggning av ett nytt vändspår på den östra sidan om det befintliga järnvägsområdet mellan Vaksalagatan och norra Österplan. Planläggningen innebär små förändringar av platsen och inga kända eller känsliga värden har pekats ut inom planområdet. Ett fåtal stora träd kommer att behöva fällas i den södra delen av planområdet. I en naturvärdesinventering har träden kategoriserats som mindre värdefulla och har inget större kulturhistoriskt värde eller biotopskyddade arter. Den ensidiga allén kommer att återplanteras på annan plats.

Med utgångspunkt i miljöbedömningsförfordningen 5§ (2017:966) finns det inga omständigheter som talar för att detaljplanens genomförande innebär risk för betydande miljöpåverkan. En miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken 6 kap. 11§ behöver därför inte upprättas.

Samråd med länsstyrelsen

Länsstyrelsen tar ställning till undersökningen under samrådet.

Miljöaspekter

Detaljplanen medför inte några betydande konsekvenser för kulturmiljö, närmiljö, rekreation, friluftsliv, mark, vatten, eller luftkvalitet. Breddningen av spårområdet kommer heller inte att ge någon negativ påverkan på de sociala aspekter som trygghet, säkerhet, hälsa eller tillgänglighet på något avgörande sätt.

Detaljplanen går i linje med de 17 globala utvecklingsmål och Agenda 2030 som omfattar social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, då vändspåret och järnvägsplanen ger förutsättning för hållbara person- och godstransporter.

Stadsbild

Detaljplanen som möjliggör ett nytt vändspår kommer inte att medföra någon större påverkan på stadsbilden i och med att breddningen för vändspåret är relativt begränsad. Breddningen kommer att bli upp mot en meter mellan Vaksalagatan och S:t Olofsgatan. På sträckan mellan S:t Olofsgatan och norra Österplan blir breddningen mellan en och fyra meter. Vändspåret kommer att ligga på samma nivå som övriga järnvägsspår, vilket innebär en markhöjning för vändspåret på 80 cm vid S:t Persgatan och 40 cm vid S:t Olofsgatan. Det betyder att järnvägen kan komma att uppfattas som mer dominerande i stadsrummet. Höjningen av banvallen är däremot inte så pass stor att det kommer att bryta viktiga siktstråk tvärs järnvägen men de blir aningen beskurna. Detta gäller framförallt vid S:t Persgatan.

En riskutredning visar att risk för ras, skred och kollaps av permanenta och tillfälliga konstruktioner är klassat som måttlig risknivå under byggskedet och låg risknivå under driftskedet.

Kulturmiljö

Detaljplanen berör riksintressen enligt 3 och 4 kapitlet i miljöbalken eftersom planområdet ligger inom område av riksintresse för kulturmiljön. Ett genomförande av detaljplanen kommer inte att påtagligt skada riksintresset eftersom förändringen är väldigt liten i förhållande till den redan planlagda och beslutade höjningen av järnvägsspåren.

Naturmiljö

Detaljplanen berör inte riksintressen enligt 3 och 4 kapitel, eller miljökvalitetsnormerna enligt 5 kapitel.

Avsikten är att de stora och gamla träden med högt natur- och biotopvärden ska bevaras. En apelallé med 18 mindre träd kommer att försvinna i samband med den nya detaljplanen som möjliggör anläggningen av det nya vändspåret. Träden besitter inga högre natur- eller biotopvärden, men de kommer att ersättas och planteras i en rad på annan plats i Lagerlöfsparken norr om Von Barska häcken.

Mark och vatten

Detaljplanen berör miljökvalitetsnormer för Fyrisån enligt miljöbalkens kapitel 5 eftersom den tar emot dagvatten från planområdet. Detaljplanen bedöms inte medföra någon påtaglig skada.

Detaljplan berör vattenskyddsområde Vattholma- och Uppsalaåsen enligt 7 kapitlet i miljöbalken. Detaljplanen bedöms inte medföra någon påtaglig skada.

Detaljplanen berör inte riksintressen enl. 3 och 4 kapitel, eller miljökvalitetsnormerna enl. 5 kapitel. Eller vattenskyddsområde enligt 7 kapitlet i miljöbalken.

Resurshushållning

Utbyggnaden av ett nytt vändspår kommer att kunna avlasta Uppsala centralstation vid utbygganden av järnvägsområdet. Vändspåret kommer att möjliggöra uppställningsplats och vändning av tåg för sträckan mellan Stockholm–Uppsala, vilket resulterar i fler pendeltågavgångar.

Hälsa och säkerhet

Inget tåg med farlig last kommer att vända eller stå längs vändspåret. Det nya järnvägsområdet kommer att spärras av med stängsel som i dagsläget. Tåg som kommer in på vändspåret kommer att köras i låga hastigheter vilket kommer att ha minimal påverkan på dagens buller- och vibrationsnivåer. IC-NIRP utredningar visar att kontaktledningarna över järnvägsspåret inte kommer att ha en negativ hälsoeffekt på vare sig människor eller djur. Ökad kapacitet av pendeltåg kommer att möjliggöra ökat kollektivt resande som bidrar till förbättrad luftkvalité. Minskat antal parkeringsplatser inom Österplan kommer att innebära en förbättrad luftkvalitet i direkt anslutning inom och runt planområdet.

PLANENS FÖRENLIGHET MED ÖVERSIKTSPLANEN OCH MILJÖBALKEN

Översiktsplanen

Detaljplanen bedöms överensstämma med översiktsplanens intentioner

Miljöbalken

Detaljplanen bedöms vara i överensstämmelse med miljöbalken 3 kap 1 § avseende markanvändningens lämplighet med hänsyn till beskaffenhet och läge, föreliggande behov och en från allmän synpunkt god hushållning.

Detaljplanen berör riksintresset kulturmiljö. Detaljplanen bedöms inte medföra någon skada och bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 3 och 4.

Detaljplanen berör miljö kvalitetsnormerna enligt miljöbalkens kapitel 5. Detaljplanen bedöms inte medföra någon påtaglig skada och bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 5.

Detaljplanen berör inte miljöbalkens kapitel 7 och planen bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 7.

Detaljplanen berör inte miljöbalkens kapitel 8 och planen bedöms därmed vara förenligt med miljöbalkens kapitel 8.

Medverkande

Detaljplanen har tagits fram av stadsbyggnadsförvaltningen i samarbete med andra kommunala förvaltningar och exploatören Trafikverket.

Illustrationer, handlingar och utredningar har samtliga tagits fram av Trafikverket med konsulter i samband med Trafikverkets järnvägsplan – Uppsala planskilda korsningar.

Planhandlingarna har utarbetats av planarkitekt Selma Ogden. Dessutom har följande tjänstemän inom stadsbyggnadsförvaltningen deltagit:

Sara Ringbom, mark- och exploateringsingenjör
Stadsbyggnadsförvaltningen

Uppsala i april 2021

Maija Tammela Arvidsson
Planchef

Selma Ogden
Planarkitekt

Beslutad av plan- och byggnadsnämnden för:

- samråd

2021-03-25